

Sarphati®

RETAIL

FINANCIEEL 3 – FINANCIERING

Ondernemer retail (4)

Theorie | editie 2021 | ESS-examen: Financieel 3 – Financiering

COLOFON

Boom beroepsonderwijs
info@boomberoepsonderwijs.nl
www.boomberoepsonderwijs.nl

Auteur(s): Auteurssteam Rubus Opleidingspartners B.V. | Henny Krom, Jip Kruis

Eindredactie: Saskia Sjollema, Annemarie Oord

Titel: Financieel 3 – Financiering

ISBN: 978 94 639 7122 5

1e druk/ 1e oplage

© Boom beroepsonderwijs 2021

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom beroepsonderwijs, te vinden op www.boomberoepsonderwijs.nl.

INHOUD

Inleiding	4
Kerntaken en werkprocessen	5
Hoofdstuk 1 Financiële overzichten en vreemd vermogen	7
1.1 Balans	8
1.2 Investeringsbegroting	28
1.3 Financieringsbegroting	31
1.4 De resultatenrekening	34
1.5 Samenvatting	37
1.6 Begrippen	40
Hoofdstuk 2 Financiering van de onderneming	43
2.1 Ondernemingsvormen	44
2.2 Eenmanszaak en vennootschap onder firma	46
2.3 Besloten vennootschap	53
2.4 Kopen of leasen?	60
2.5 Interne financiering	62
2.6 Aflossingscapaciteit	67
2.7 Investeringsbeslissing en terugverdientijd	71
2.8 Samenvatting	75
2.9 Begrippen	80
Hoofdstuk 3 Financiële kengetallen	83
3.1 Financiële kengetallen	84
3.2 Kengetallen voor liquiditeit	86
3.3 Solvabiliteit	94
3.4 Rentabiliteit	103
3.5 Hefboomeffect	110
3.6 Samenvatting	117
3.7 Begrippen	122
Beeldverantwoording	124
Index	125

INLEIDING

Je bent als ondernemer verantwoordelijk voor de financiën van je onderneming. Je houdt de ontvangsten en de uitgaven bij en je zorgt ervoor dat je een goed inzicht hebt in de omzet en de kosten van je onderneming.

Als je een onderneming start, heb je 'spullen' en geld nodig. Je leert in hoofdstuk 1 hoe je een overzicht opstelt van alle bezittingen, schulden en het eigen vermogen van je onderneming. Dit overzicht is de balans. Je leert in dit hoofdstuk ook hoe je je met een investeringsbegroting en een financieringsbegroting voorbereidt op de start van je onderneming en met welke vormen van vreemd vermogen je je onderneming kunt financieren.

In hoofdstuk 2 ga je aan de slag met het financieringsplan. In dat plan noteer je hoe je de benodigde investeringen gaat financieren. Je maakt een winstverdeling en je let daarbij op de ondernemingsvorm. Ook bereken je de verdeling van de winst bij een eenmanszaak, vof en bv.

Tot slot leer je in hoofdstuk 3 hoe je de financiële gezondheid van je onderneming beoordeelt met financiële kengetallen. Je gaat na of de onderneming kan voldoen aan haar betalingsverplichtingen op korte en lange termijn. Ook bekijk je of het geïnvesteerde vermogen voldoende rendement oplevert.

KERNTAKEN EN WERKPROCESSEN

In *Financieel 3 – Financiering* komen de volgende kerntaken aan de orde:

- **B1-K1** Start een retailonderneming.
- **B1-K3** Geeft strategisch leiding aan de retailonderneming.

Werkprocessen bij kerntaak B1-K1

B1-K1-W4 Regelt het financiële gedeelte (van het opstarten) van de onderneming.
Hfdst. 1 en 2

Werkprocessen bij kerntaak B1-K3

B1-K3-W2 Maakt exploitatie- en liquiditeitsbudgetten. Hfdst. 1 en 3

HOOFDSTUK 1

FINANCIËLE OVERZICHTEN EN VREEMD VERMOGEN

Als je een bedrijf hebt of wilt beginnen, moet je investeren. Je hebt allerlei middelen nodig om een bedrijf draaiende te houden. Een eetcafé heeft keukenapparatuur nodig, een kapsalon stoelen en een winkel voorraad. Daarvoor is geld nodig. Als eigenaar moet je dit geld zelf inbrengen of lenen. Voor het lenen van geld kun je kiezen uit verschillende vormen van vreemd vermogen.

Om het overzicht over de financiën te houden, maak je gebruik van financiële overzichten. In dit hoofdstuk leer je over verschillende soorten financiële overzichten:

- De balans, waarmee je overzicht houdt over je bezittingen, schulden en eigen vermogen.
- De investeringsbegroting en financieringsbegroting, waarmee je je voorbereidt op het maken van de openingsbalans van je onderneming.
- De resultatenrekening: een overzicht van je kosten en opbrengsten.

Opdracht 1 Openingsopdracht bij dit hoofdstuk

Bekijk het filmpje.

Als je een eigen bedrijf wilt opzetten, heb je geld nodig. Je kunt je eigen geld in je bedrijf investeren, maar dat is niet altijd genoeg. Veel startende ondernemers hebben geld van investeerders nodig. Er zijn verschillende manieren om daar aan te komen. Crowdfunding is daar een voorbeeld van.

- Lijkt crowdfunding jou een handige manier om aan geld te komen voor je bedrijf? Leg uit waarom wel of niet.
- Welke andere manieren ken je om aan geld van investeerders te komen? Noem er drie.

1.1 Balans

Als je een onderneming start, stel je een openingsbalans op. De balans is het overzicht van de bezittingen, de schulden en het eigen vermogen op één bepaald moment. De openingsbalans geeft een overzicht van deze zaken bij de start van de onderneming. Daarna stel je eens per periode een balans op om inzicht te krijgen in de bezittingen, de schulden en het eigen vermogen op dat moment.

De bezittingen van een bedrijf zijn bij elkaar opgeteld net zo groot als het vermogen. Ze zijn altijd in evenwicht. Vandaar de term 'balans'.

Aan de linkerkant van de balans staan de bezittingen of activa. Dit is de debetzijde van de balans. Aan de debetzijde kun je aflezen wat je met je geld hebt gedaan. Aan de rechterkant staat het vermogen. Dit noem je passiva of de creditzijde van de balans. Aan de creditzijde kun je aflezen hoe je aan het geld komt: deels van jezelf, deels geleend.

De oprichtingsbalans van elektronikawinkel Electro ziet er als volgt uit:

Debet	Balans Electro per 1 januari 2018 (bedragen in euro's)		Credit
Vaste activa		Eigen vermogen	
Winkelpand	250.000	Eigen vermogen	80.000
Inventaris	8.000	Vreemd vermogen lang	
Vlottende activa		Hypotheek	150.000
Voorraad	87.100	Banklening	68.000
Kas	500	Vreemd vermogen kort	
Bank	1.000	Crediteuren	43.400
Aanloopkosten	4.000	Rekening-courantkrediet	9.200
Totaal	350.600	Totaal	350.600

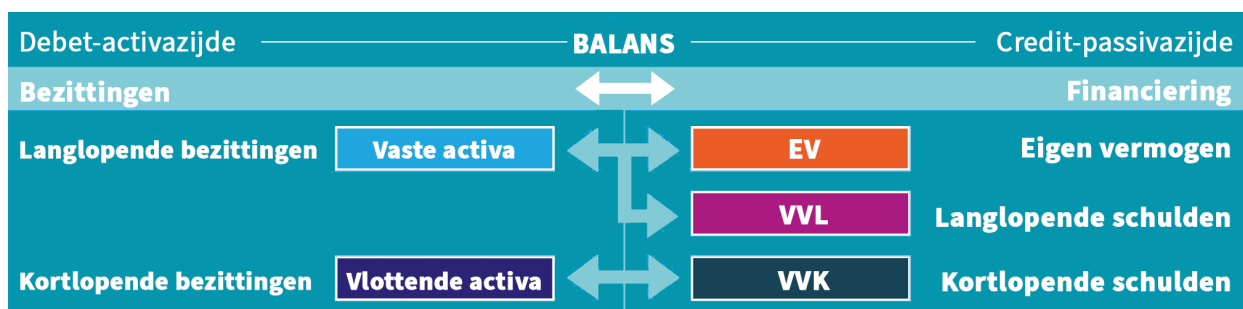
Liquiditeitsbalans

Een **liquiditeitsbalans** is een balans waarbij de bezittingen en schulden zijn onderverdeeld in de volgende vaste hoofdgroepen:

- vaste activa
- vlottende activa
- eigen vermogen (EV)
- vreemd vermogen lang (VVL)
- vreemd vermogen kort (VVK)

Deze indeling is gebaseerd op de looptijd van de balansposten.

Een balans is altijd een momentopname. Zowel de bezittingen als de manier waarop de bezittingen zijn gefinancierd, veranderen namelijk voortdurend.

Activa

De bezittingen aan de debetzijde van de liquiditeitsbalans zijn ingedeeld in:

- vaste activa
- vlottende activa

Onder de vaste activa vallen de bezittingen waarvan de omlooptijd meer dan één jaar is. Dit betekent dat de periode tussen het moment van investeren en het moment waarop dit vermogen weer in geldvorm beschikbaar komt, langer is dan één jaar. Het zijn de bezittingen waarop je afschrijft. Voorbeelden zijn het bedrijfspand, de inventaris en de bedrijfsauto.

Onder de vlottende activa vallen de bezittingen die binnen een jaar weer in geldvorm beschikbaar komen. De 'supervlottende' activa zijn steeds in geldvorm aanwezig. Het zijn de **liquide middelen**, de betalingsmiddelen zoals het kasgeld en de tegoeden bij de bank. Andere voorbeelden van vlottende activa zijn voorraad en debiteuren. **Debiteuren** zijn klanten van wie je nog geld moet ontvangen, omdat je hebt verkocht op rekening.

Pas op voor dubieuze debiteuren! Dit zijn debiteuren die hun schuld aan jou niet of niet geheel gaan betalen. Vaak is de oorzaak hiervan dat de debiteur zijn rekeningen niet meer kan betalen, bijvoorbeeld door faillissement. Soms kun je echter ook debiteuren tegenkomen die bewust onder het betalen van rekeningen proberen uit te komen.

Vaste activa

Bij de **vaste activa** maak je een onderscheid in:

- **Materiële vaste activa**: dit zijn tastbare activa. Voorbeelden van materiële vaste activa zijn gebouwen, machines, auto's en inventaris.
- **Immateriële vaste activa**: dit zijn niet-tastbare activa. Voorbeelden van immateriële vaste activa zijn waarborgsommen en goodwill.

Een **waarborgsom** is een bedrag dat je betaalt als borg van een overeenkomst, bijvoorbeeld bij het huren van een pand. Het bedrag staat dan bij iemand anders op de bankrekening, maar is feitelijk van jou. Als de overeenkomst afloopt, ontvang je het bedrag terug. Het bedrag is wel jouw bezit en daarom zet je het op de balans, maar je kunt er niet vrij over beschikken. Daarom staat het bij de vaste activa. In het voorbeeld van Electro staat er geen waarborgsom op de balans, omdat dat bedrijf een pand heeft gekocht.

Goodwill is de waarde van 'de goede naam' van een onderneming die je overneemt. Bij de overname van een bedrijf is de goodwill het verschil tussen de marktwaarde die wordt betaald en de (materiële) activa in een bedrijf. Goodwill betaal je voor een goedlopend bedrijf. Je koopt dan met de aankoop van het bedrijf dat je overneemt als het ware de klantenkring en een bepaalde omzet of een vast klantenbestand. Met goodwill druk je eigenlijk de verwachte winstgevendheid van het bedrijf in de toekomst uit. Dit is een inschatting: je kunt namelijk niet van tevoren precies weten hoe winstgevend je bedrijf zal zijn. Voor het berekenen van de goodwill bestaan verschillende methoden. Vaak worden voorspellingen gedaan op basis van de behaalde omzet in het verleden. Unieke eigenschappen van een bedrijf kunnen de goodwill verhogen. Denk bijvoorbeeld aan het bezit van het alleenrecht om een bepaald artikel te verkopen of een uniek recept. Omdat het lastig is om de hoogte van de goodwill te bepalen, schakelen veel bedrijven hiervoor een specialist in bedrijfswaardering in.

Een bedrijf heeft voor € 670.000 activa op de balans staan. De ondernemer wil met pensioen en zet zijn bedrijf te koop. De jaaromzet is € 1,2 miljoen en de winstmarge is ongeveer 15%.

De ondernemer heeft in overleg met zijn adviseur bepaald dat de koper € 900.000 voor het goedlopende bedrijf moet betalen. In deze verkoopprijs zit een bedrag aan goodwill van € 230.000. De koper koopt voor het totaalbedrag naast de bezittingen op de balans ook een goedlopend en winstgevend bedrijf.

Vlottende activa

Vlottende activa zijn de bezittingen die korter dan één jaar binnen het bedrijf blijven. Bij de vlottende activa zijn de debiteuren, voorraad en liquide middelen de belangrijkste posten op de balans. In het voorbeeld Electro stonden er ook aanloopkosten bij de vlottende activa. Aanloopkosten zijn de kosten die je bedrijf maakt voordat je bedrijf van start gaat, zoals het ontwerp van een website, de inschrijving bij de Kamer van Koophandel, adviezen en eventueel een inkomen voor de eerste periode dat je wel werkt aan je bedrijf maar nog geen omzet hebt. Deze kosten komen daarom alleen op de investeringsbegroting voor en op de openingsbalans. Een investeringsbegroting is een overzicht van alle middelen die je nodig hebt om een bedrijf te starten of een aanschafbeslissing te nemen. Op het moment dat je bedrijf van start gaat en

je omzet gaat maken, komen deze kosten op de **exploitatiebegroting** te staan. Dit is een overzicht van toekomstige omzet en kosten die je verwacht met je bedrijf. Je mag een inkomen voor de eerste maanden ook laten vallen onder de post aanloopkosten.

Daarnaast kun je bij de vlottende activa nog de post **voorfinanciering btw** tegenkomen. Bij de aanschaf van middelen voor het nieuw te starten bedrijf heb je al allerlei uitgaven gedaan en btw betaald over die uitgaven. Je maakt een openingsbalans om te weten hoeveel geld je nodig hebt om te starten. Die btw moet je bij de start ook financieren. De waarden op de balans zijn normaal gesproken de bedragen exclusief btw. Daarom neem je de post voorfinanciering btw op. Je hebt die btw al betaald aan de leveranciers, maar het duurt nog even voordat je het bedrag terugkrijgt van de Belastingdienst.

Passiva

Het vermogen van de onderneming staat aan de rechterzijde van de balans en wordt onderverdeeld in:

- eigen vermogen (EV)
- vreemd vermogen lang (VVL)
- vreemd vermogen kort (VVK)

Eigen vermogen (EV)

Het eigen vermogen is vermogen dat door de eigenaar of eigenaren ter beschikking gesteld wordt en voor onbepaalde tijd binnen het bedrijf blijft.

Let op! Geld lenen kost geld

Er zijn maar heel weinig bedrijven die het kunnen stellen zonder vreemd vermogen. Vreemd vermogen noem je ook wel krediet. Om de groei van een bedrijf te financieren, is vaak vreemd vermogen nodig. Vreemd vermogen betekent dat je een schuld hebt bij de verstrekker van het vermogen.

Je kunt vreemd vermogen op verschillende manieren indelen. De gebruikte indeling op de liquiditeitsbalans is de indeling in langlopend vermogen of vreemd vermogen lang en kortlopend vermogen of vreemd vermogen kort. Bij die indeling kijk je naar de termijn die het vermogen beschikbaar is: korter of langer dan één jaar.

Het vreemd vermogen lang zijn de schulden die langer dan één jaar lopen. De geldgever kan het geld niet binnen één jaar opvragen. Het vreemd vermogen kort zijn de schulden die de geldgever binnen één jaar kan opvragen.

Hieronder zie je een voorbeeld van een balans. Het is een liquiditeitsbalans, omdat de hoofdingeling is aangegeven.

Debet	Liquiditeitsbalans per 1 januari 2018 (bedragen in euro's)		Credit
Vaste activa		Eigen vermogen	32.500
Verbouwing pand	40.000		32.500
Inventaris	25.000	Vreemd vermogen lang	
		Familielening	5.000
		Banklening	22.500
	65.000		27.500
Vlottende activa		Vreemd vermogen kort	
Voorraad	37.500	Crediteuren	35.000
ING Bank	7.500	Rekening-courant	15.500
Kas	500		50.500
	45.500		
	110.500		110.500

Vreemd vermogen lang (VVL)

De twee meest voorkomende vormen van vreemd vermogen lang zijn:

- hypothecaire lening
- banklening met een looptijd langer dan één jaar

Hypothecaire lening

Een **hypothecaire lening** is een lening waarbij een onroerend goed als onderpand dient, bijvoorbeeld je bedrijfspand. Als je de lening niet meer kunt betalen, mag de bank het gebouw waarop de hypotheek rust verkopen.

Banklening met een looptijd langer dan één jaar

Een **banklening** met een looptijd langer dan één jaar is een langlopende lening zonder onderpand. Je mag het geleende geld gedurende een lange periode gebruiken.

Naast de hypothecaire lening en de banklening zijn er nog twee minder vaak voorkomende vormen van vreemd vermogen lang:

- achtergestelde lening
- crowdfunding

Achtergestelde lening

Een **achtergestelde lening** (of achtergesteld vermogen) is een lening die bij een faillissement als laatste wordt terugbetaald. Het is een lening die je afsluit bij familie, vrienden of kennissen. De voorwaarden van zo'n lening kunnen gunstiger dan zijn dan die van een bank.

Bij faillissement worden eerst de andere schulden terugbetaald. Dat betekent dat degenen die de lening verschaffen een groter risico lopen hun geld kwijt te raken wanneer het niet goed gaat met de onderneming.

Crowdfunding

Crowdfunding is het financieren van een investering waarbij een groep investeerders de lening verschaft die nodig is. Om aan investeerders te komen die bereid zijn hun vermogen te investeren, zijn er verschillende digitale crowdfundingplatforms waarop je je aanvraag kunt plaatsen. Bekende namen zijn Symbid, Geldvoorelkaar.nl en Kickstarter.

Explore Start a project **KICKSTARTER** Search Q Sign in

April 30, 2018 Bringing creative projects to life.	TOTAL BACKERS 14,554,699	FUNDED PROJECTS 142,951	LIVE PROJECTS 3,785

Arts Music Comics & Illustration Film Design & Tech Food & Craft Publishing Games

Publishing VIEW ALL →

FEATURED PROJECT

Pedal to DC: Book Tour to Save the Boundary Waters
BY MILKWEED EDITIONS
65% FUNDED

NEW & NOTEWORTHY POPULAR

- Waymaking – An anthology of women's adventure writing & art
74% funded
- Bucky The Dino Children's Picture Book
171% funded
- Pit Bull Flower Power: the book
222% funded
- Shakespeare for babies: real literature to read on a lap
64% funded

VIEW ALL

Crowdfunding zorgt voor veel investeerders.

Voordelen van crowdfunding

- Meerdere kleine investeerders kunnen samen zorgen voor het benodigde kapitaal.
- De investeerders investeren wanneer ze jouw plan zien zitten en worden daarmee vaak ook ambassadeurs van het product of de dienst. Soms zijn er onder de investeerders mensen met specifieke kennis die kunnen meedenken met jouw plannen.
- Door crowdfunding ben je meteen ook bezig om je product of dienst onder de aandacht te brengen.
- Soms lukt het om een succesvolle crowdfunding op te zetten waarvoor de bank geen lening wilde verschaffen.
- Voor een groot deel bepaal je zelf de voorwaarden waaronder je geld leent, zoals de looptijd, momenten van aflossing en de vergoeding. Daar staat tegenover dat je investeerders wel moet zien te overtuigen.
- Investeerders kunnen al vanaf een klein bedrag meedoen. Dat maakt de drempel lager om bijvoorbeeld ook vrienden en bekenden te vragen.